

اثر عصاره شوید بر سطح لیپوپروتئین‌های کم‌چگالی، تری‌گلیسرید و لیپوپروتئین‌های پرچگالی خون در بیماران مبتلا به هیپرلیپیدمی

دکتر کامبیز یزدان‌پناه*

چکیده

مقدمه: هیپرلیپیدمی یکی از عوامل خطر اصلی شناخته شده بیماری‌های عروق کرونر (Coronary Artery Disease) می‌باشد. با توجه به اهمیت هیپرلیپیدمی و لزوم درمان طولانی مدت آن، استفاده از دارویی که بتواند ضمن استفاده طولانی مدت عوارض کمتری داشته باشد، اهمیت پیدا می‌کند. این مطالعه به منظور شناخت کارایی عصاره شوید در درمان هیپرلیپیدمی انجام شده است.

مواد و روشها: جامعه آماری شامل کلیه بیماران مبتلا به هیپرلیپیدمی بود که در طول سال ۷۸ به درمانگاه تخصصی داخلی مراجعه نموده و سطح خونی تری‌گلیسرید (TG) در آنها بیشتر از ۲۵۰ mg/dl و یا لیپوپروتئین کم‌چگالی (LDL) بیشتر از ۱۶۰ mg/dl بود. افراد مورد مطالعه ۴۵ بیمار مبتلا به هیپرلیپیدمی بودند که بطور تصادفی به دو گروه مداخله و مقایسه تقسیم شدند. نوع مطالعه، کارآزمایی بالینی تصادفی شده دوسوکور بود و سطح چربی‌های خون قبل از مداخله و یکماه پس از مصرف عصاره شوید تعیین گردید و جهت آنالیز نتایج از آزمون آماری T-Test استفاده شد.

نتایج: بر اساس نتایج این مطالعه عصاره شوید باعث کاهش معنی‌دار سطح تری‌گلیسرید خون در گروه مداخله شد (P=۰/۰۱) در حالیکه کاهش کلسترول LDL معنی‌دار نبود. همچنین علیرغم افزایش HDL، رابطه معنی‌داری بین سطح لیپوپروتئین پرچگالی (HDL) قبل و بعد از مداخله وجود نداشت.

نتیجه‌گیری: نتایج این مطالعه نشان داده است که عصاره شوید می‌تواند بعنوان یکی از داروهای مفید و مؤثر در درمان هیپرلیپیدمی مطرح شود. البته در این زمینه به انجام مطالعات بیشتر و گسترده‌تر بصورت Multicenter نیاز می‌باشد.

واژه‌های کلیدی: هیپرلیپیدمی، عصاره شوید، لیپوپروتئین‌ها.

* استادیار بیماری‌های داخلی دانشگاه علوم پزشکی کردستان، بیمارستان بعثت، سنندج، مؤلف مسئول

مقدمه

بیماری‌های عروق کرونر (Coronary Artery Disease) یا CAD، اغلب ناشی از انسداد عروق کرونر به علت آترواسکلروزیس می‌باشد. ارتباط بین اختلالات لیپیدهای پلاسما و خطر بیماری عروق کرونر کاملاً شناخته شده است علاوه بر اختلالات کمیتی مانند افزایش سطح کلسترول، اختلالات کیفیتی لیپیدهای پلاسما نیز نقش بسیار مهمی در پاتونز آترواسکلروز بازی می‌کنند (۱، ۲). با وجود اینکه در مورد استفاده از داروهای پائین آورنده کلسترول و سایر چربیهای پلاسما بحثهای زیادی وجود دارد ولی استفاده از این داروها در بسیاری از کشورها افزایش قابل توجهی یافته است (۱). داروهایی که به این منظور مورد استفاده قرار می‌گیرند باید چنان کم عارضه باشند، که به مدت طولانی مورد استفاده قرار گیرند (۳). بر اساس مطالعات تجربی بر روی حیوانات آزمایشگاهی و همچنین مطالعات بالینی، به نظر میرسد که شوید میتواند داروی مناسبی برای درمان هیپرلیپیدمی باشد (۸، ۷). این مطالعه با هدف تعیین اثرات شوید بر روی لیپیدهای خون انجام گرفت.

نتایج

بر اساس نتایج این مطالعه تعداد ۲۲ فرد مبتلا به هیپرلیپیدمی در گروه مداخله و ۲۳ نفر در گروه مقایسه قرار گرفتند. میانگین سنی گروه مداخله ۴۹/۰۹ سال با انحراف معیار ۱۲/۸۸ و حداقل سن ۱۸ و حداکثر ۶۷ سال بود. میانگین سنی گروه مقایسه ۴۸/۶ سال با انحراف معیار ۱۴/۵۷ و حداقل سن ۲۲ و حداکثر ۷۸ سال بود. از نظر توزیع جنسی ۱۰ نفر از کل بیماران را زنان (۲۷/۷٪) و ۳۶ نفر از آنان را مردان (۷۸/۳٪) تشکیل می‌داد که از این میان ۴ نفر از گروه مداخله (۱۸/۲٪) و ۶ نفر از گروه مقایسه (۲۵٪) زن و ۱۸ نفر از گروه مداخله (۸۱/۸٪) و ۱۸ نفر از گروه مقایسه (۷۵٪) مرد بودند. بر اساس نتایج جدول شماره ۱ مصرف عصاره شوید باعث کاهش معنی‌دار سطح TG خون می‌شود (P=۰/۰۰۱). در حالیکه مقایسه نتایج سطح کلسترول تام، LDL و HDL قبل و بعد از مداخله در دو گروه رابطه معنی‌داری را نشان نداد. جدول شماره ۲ نتایج مربوط به سطح HDL در خون، قبل و بعد از مداخله را نشان می‌دهد.

جدول شماره ۱: مقایسه سطح خونی TG در گروههای

مورد مطالعه				
زمان				
قبل از مداخله				
بعد از مداخله				
شاخص				
گروه	میانگین mg/dl	انحراف معیار	میانگین mg/dl	انحراف معیار
مورد	۲۶۹/۵	۹۵	۲۲۰/۲	۷۵/۲
دارونما	۲۳۰/۴	۱۲۰/۲	۲۴۷/۴	۱۱۸/۴

بر اساس یافته‌های جدول فوق تفاوت سطح TG پس از مصرف دارو در گروه مداخله با گروه دارونما معنی‌دار می‌باشد (P=۰/۰۰).

جدول شماره ۲: مقایسه سطح خونی HDL در گروههای

مورد مطالعه				
زمان				
قبل از مداخله				
بعد از مداخله				
شاخص				
گروه	میانگین mg/dl	انحراف معیار	میانگین mg/dl	انحراف معیار
مورد	۴۱	۸/۴	۴۲/۷	۸/۷
دارونما	۴۹/۴۵	۱۰	۴۱/۶	۸/۸

بر اساس یافته‌های این جدول سطح خونی HDL در گروه مداخله و دارونما تفاوت معنی‌داری با هم ندارد (P=۰/۸۵).

مواد و روشها

این مطالعه یک مطالعه مداخله‌ای از نوع کارآزمایی بالینی تصادفی شده (RCT)^۱ بود که بصورت دوسوکور (Double Blind) انجام شد.

جامعه آماری شامل کلیه بیماران بود که بعلت هیپرلیپیدمی به درمانگاه تخصصی داخلی در سال ۱۳۷۸ مراجعه نموده بودند.

حجم نمونه شامل ۴۵ بیمار مبتلا به هیپرلیپیدمی بود که معیارهای ورود به مطالعه را داشتند. کرایتریاهای ورود شامل TG > ۲۵۰ mg/dl یا LDL > ۱۶۰ mg/dl یا هر دو بود. این بیماران با روش Block Randomization به دو گروه تقسیم شدند به یک گروه عصاره شوید و به گروه دیگر دارونما (Placebo) داده شد.

سطح سرمی LDL، TG و HDL بیماران قبل از دادن دارو بوسیله آزمایشگاه تعیین و در پرونده آنها ثبت گردید. سپس به یک گروه از بیماران عصاره شوید و به گروه دیگر دارونما (Placebo) داده شد. در هر دو گروه پس از یکماه مصرف دارو (عصاره شوید و دارونما) سطح چربیهای خون تعیین و در پرونده آنها ثبت شد.

سپس داده‌های بدست آمده وارد محیط نرم افزار آماری SPSS.WIN گردید و با استفاده از این نرم افزار و آزمون آماری T.Test نسبت به تجزیه و تحلیل داده‌ها اقدام شد.

بحث

^۱ - Randomized Clinical Trial

افزایش سطح HDL خون ندارد. هر چند مطالعات بیشتری لازم است.

نتایج این مطالعه و مقایسه آن با مطالعات مشابه نشان داد که عصاره شوید می تواند بعنوان یکی از داروهای مفید و مؤثر در درمان هیپرلیپیدمی و کاهش ریسک بیماریهای قلبی مطرح شود. البته در این زمینه نیاز به مطالعات بیشتر و گسترده تر بصورت Multicenter می باشد.

References:

1. Braunwald E. Heart Disease A Text book Of Cardiovascular Medicine. 5 th Edition: W.B Saunders Company. 1997:1126-1147.
 2. Fauci A, et al. Harrison's principles of internal medicine. 14 th Edition. Mcgraw Hill. 1998: 1345-1352
 3. Verges B. Cardiovascular risk and dyslipidemias. Ann Endocrin Paris. 1998, 59(4): 335-43.
 4. Hall RR. Detecting and correcting hyperlipidemia. Hosp pract of Ed. 1998, 33(1): 83-90, 95-9.
 5. Bhatnager D. Lipid lowering drugs in the management of hyperlipidemia. Pharmacol Ther. 1998, 79(3): 205-30.
 6. Papadakis JA. Lipids and stroke: neglect of a useful preventive measure. Cardiovasc Res. 1998, 40(2): 265-71.
۷. قهرمانی رامین، خماند پیام. بررسی بالینی اثرات پائین آورنده کلاسترول و تری گلیسرید خون قطره دیل سان و مقایسه آن با داروهای تنظیم کننده چربی خون. مجله پزشکی امروز، ۱۳۷۷، شماره ۲۶۷، صفحه ۳.
۸. حاج هاشمی ولی ا... بررسی اثر اسانس شوید بر غلظت سرمی کلاسترول تام، تری گلیسرید، HDL و LDL در رات. انتشارات دانشگاه علوم پزشکی اراک و واحد تحقیق و توسعه شرکت داروسازی باریج اسانس. ۱۳۷۷، صفحه ۸.

نتایج بدست آمده از این مطالعه و مقایسه سطح تری گلیسرید خون قبل و بعد از دادن دارو در گروه مداخله و گروه دارونما، نشان داد که عصاره شوید باعث کاهش سطح تری گلیسرید در گروه مداخله می شود که این کاهش معنی دار میباشد. در حالیکه نتایج مطالعه آقای دکتر قهرمانی و همکارانش چنین رابطه ای را نشان نداده است (۷). از سوی دیگر نتایج مطالعه آقای دکتر حاج هاشمی اثر عصاره شوید در پائین آوردن سطح تری گلیسرید را در Rat، معنی دار اعلام نموده است (۸). اطلاعات زیادی در مورد اثر داروهای پائین آورنده TG در بهبود بیماریهای عروق کرونر جمع آوری شده است (۳). مطالعات بیشتری لازم است تا اثر این داروها مشخص شود ولی مطالعات متابولیک نشان داده اند که بالابودن سطح تری گلیسرید سرم، نشان دهنده وجود لیپوپروتئینهای متراکم با وزن مولکولی کم که آتروژنیک هستند، می باشد (۳).

آنالیز سطح کلاسترول قبل و بعد از مصرف عصاره شوید و مقایسه آن با گروه مقایسه، کاهش قابل توجهی در سطح کلاسترول را نشان نداد. در حالیکه در مطالعه آقای دکتر قهرمانی و همکارانش شوید بطور مؤثری باعث کاهش سطح کلاسترول در انسان شده است (۷) و همچنین نتایج مطالعه آقای دکتر حاج هاشمی در Rat نیز بیانگر مؤثر بودن عصاره شوید در کاهش سطح کلاسترول خون بوده است (۸).

تفاوت نتایج این مطالعات لزوم انجام تحقیقات بیشتر و بصورت Multicenter در این زمینه را آشکار می سازد. با وجود اینکه در مورد استفاده از داروهای پائین آورنده کلاسترول بحثهای زیادی وجود دارد ولی استفاده از این داروها در بسیاری از کشورها افزایش قابل توجهی یافته است. این مسئله نتیجه مطالعات بزرگی است که بصورت کوهورت یا مداخله ای انجام شده است. این مطالعات مفید بودن داروهای پائین آورنده کلاسترول، در بیماران مبتلا به مشکلات قلبی و یا در کسانی که هنوز به بیماریهای قلبی دچار نشده اند را نشان داده اند. با شناخت مکانیسم ایجاد هیپرلیپیدمی، مکانیسم اثر داروها و کشف داروهای جدید نیز بیشتر مشخص می شود (۴،۳).

بر اساس نتایج این مطالعه عصاره شوید تأثیری بر سطح خونی LDL نداشته است در حالیکه در مطالعه آقای دکتر قهرمانی مصرف عصاره شوید باعث کاهش سطح کلاسترول در انسان شده است. همچنین نتایج مطالعه آقای دکتر حاج هاشمی نیز نشان دهنده تأثیر معنی دار عصاره شوید بر سطح LDL در حیوان آزمایشگاهی (Rat) بوده است (۸،۷) این مسئله مشابه نتایج بدست آمده در مورد کلاسترول می باشد که با توجه به ترکیب LDL قابل توجه می باشد.

مقایسه سطح HDL خون قبل و بعد از مصرف عصاره شوید در گروه مداخله افزایش معنی داری را نشان نداد. نتایج مطالعه آقای دکتر قهرمانی و آقای دکتر حاج هاشمی نیز بی تأثیر بودن عصاره شوید در افزایش سطح HDL خون به به ترتیب در انسان و Rat را تأیید نموده است. شاید عصاره شوید علیرغم تأثیر بر روی کاهش سطح کلاسترول و TG تأثیری بر